

IN MEMORIAM

DR. IRMA ČREMOŠNIK
(12. I. 1916 — 29. VI. 1990)

Iznenadila in pretresla nas je novica o nenadni smrti arheologinje dr. Irme Čremošnik, hčerke nekdanjega priljubljenega člana ljubljanskega oddelka za zgodovino, rednega profesorja dr. Gregorja Čremošnika, katerega stoletnico rojstva smo prav letos obhajali.

Po očetovi smrti leta 1958 je bila Irma Čremošnik vse do prerane smrti povezana na razne načine z našim oddelkom. Skrbela je za očetovo zapuščino, velik del očetove dragocene knjižnice je kot separatum prepustila knjižnici oddelka, v Zgodovinskem društvu Ljubljana je 12. marca 1981 predavala o rezultatih raziskovanj zgodnjeslovanskih naselij v Bosni in Hercegovini (objavljeno v Zgodovinskem časopisu 23, 1981, str. 93—99), udeležila se je proslave ob 70-letnici oddelka za zgodovino 19. februarja 1990 in sestanka, ki sta ga Zgodovinsko društvo Ljubljana in oddelek priredila 15. marca 1990 v počastitev stoletnice rojstva Gregorja Čremošnika. Konec maja se je zadnjič oglasila na oddelku za zgodovino v zvezi z objavo očetovega spominskega zapisa v Zgodovinskem časopisu.

Irma Čremošnik se je rodila 12. januarja 1916 v Aradu na Ogrskem, zdaj v Romuniji, umrla pa v Slanem pri Dubrovniku 29. junija 1990. Diplomirala je iz klasične filologije na Filozofski fakulteti v Skopju. Po diplomi je bila nekaj časa srednješolski profesor, nato pa od 1944 do 1947 kustos v muzeju v Beogradu. Kot njen oče je tudi ona našla svoje stalno delovno področje v Sarajevu, kjer je v Zemaljskem muzeju kot arheologinja preživela najplodnejši del svojega življenja, od 1947 do upokojitve 1976. Doktorirala je v Ljubljani na Filozofski fakulteti leta 1952 s tezo »Sledovi Kelto v na grobnih spomenikih rimskega obdobja južno od Save«. Irma Čremošnik je bila kot arheolog odličen in neumoren terenski delavec. Na področju Bosne in Hercegovine je raziskovala rimska najdišča, med katerimi so največja v Višičih pri Čapljinah in Panik pri Bileči. Proučevala in odkrivala je rimske vile in naselja, rimsko keramiko, nošo in nakit, sledove keltskih elementov na grobnih spomenikih ipd. Izjemen dosežek predstavlja knjiga »Mozaici i zidno slikarstvo rimskog doba«, ki je izšla v Sarajevu 1984 in je zanj prejela nagrado založbe Veselin Masleša. Pomembna so njena odkritja pri proučevanju zgodnjefevdalnega obdobja, ko je pri raziskovanjih rimskih najdišč odkrila ostanke slovanskih naselij. Gre za najdišča v Mušičih pri Višegradu (VI. do VII. stoletje) in Jazbinah pri Bijeljini (VII. do IX. stoletje). Njena odkritja so dokazala, da so se ohranili tudi pri nas ostanki zemunic in polzemunic iz obdobja naselitve Slovanov na Balkanskem polotoku.

Irma Čremošnik ima velike zasluge pri objavljanju bogate očetove zapuščine. Uspelo ji je, da je fragmentarno gradivo o cirilski diplomatiki in sfragistiki uredila in pripravila za tisk. Akademija nauka i umjetnosti BiH je to delo objavila v posebni publikaciji pod naslovom »Studije za srednjovjekovnu diplomatiku i sigilografiju Južnih Slavena« (Grača 22, Odjelenje društvenih nauka 18, Sarajevo 1976). Pred smrtjo je Irma Čremošnik našla več krajših predavanj, ki jih je imel njen oče v Skopju okrog leta 1938. Eno od njih je priredila za tisk in so ga objavili Dubrovniški horizonti (zv. 30, Zagreb 1990, str. 31—37) v počastitev 100-letnice rojstva pod naslovom »Činovnički stalež u srednjem vijeku u Dubrovniku«.

Irma Čremošnik je bila v stalnih stikih tudi s slovenskimi arheologi in je nekatere rezultate svojih izkopavanj objavila v Arheološkem vestniku. Trajno sled pa je zapustila v Zemaljskem muzeju v Sarajevu, kjer so cenili njeno požrtvovalno in visoko strokovno delo, kjer je vzgajala mlade arheološke kadre in pripravila več odmevnih arheoloških razstav. Trajni rezultati njenega dela so ohranjeni v številnih objavah v Glasniku Zemaljskog muzeja v Sarajevu.

Ignacij Voje